

Sijoitettu lapsi ei saa riittävästi tukea koulunkäyntiin

Sijoitettu lapsi koulussa- projektissa kartoitettiin esi- ja alkuopetusikäisten sijoitettujen lasten hyvinvointia ja tuen tarpeita psykologisin ja pedagogisin testein (N=20). Sijaisperheen, koulun ja sosiaalityön monitoimijainen joukko yhdisti tietonsa. Tuli vahvistettua, että sijoitetun lapsen tilanteen kartoitus ja tarpeisiin vastaavan oppimisympäristön luominen vaatii kaikkien panosta.

Sijaisperheet haasteiden keskellä

Monella SISUKAS-projektissa mukana olevalla, esi- ja alkuopetusikäisellä sijoitettulla lapsella ilmeni tutkitusti pulmia tunne-elämän, kielellisen kehityksen ja/tai osittain työmuistin alueella. Vaikka tutkitut lapset olivat jo alle 3-vuotiaina pitkäaikaisesti sijaisperheisiin sijoitettuja, painiskelevat sijaisperheet edelleen liian yksin haasteiden keskellä. Lasten pulmat ilmenevät mm. psykosomaattisena oireiluna, käyttäytymisen häiriöinä (mm. uhmakkuus, mukautuminen, omavaraisuus, kontrollointi, pakonomainen käyttäytyminen, ylivalppaus, dissosiointi), vääristyneenä minäkuvana sekä oppimisvaikeuksina toiminnanohjauksen, lukemisen, kirjoittamisen ja matematiikan alueilla. Moni lapsista kompensoi pulmiaan lukuisilla vah-

vuuksillaan ja siksi tarpeet jäävätkin piiloon tai liian vähälle huomiolle esi- ja alkuopetuksessa. Pulmia selitetään usein lasten traumailla, joiden oletetaan helpottavan ajan myötä. Jos tukea ei ole tarjolla, riskit lasten keltasta putoamiseen koulutiellä kasvavat kuitenkin oppiaineeseen vaikeutuessa 3. luokalta alkaen. Kartoituksissa ilmeni, että hyvinvointipulmien lisäksi monella lapsella oli keskimääräistä heikommät prososiaaliset taidot. Ennakoimattomat tilanteet, muutokset, välitunnit ja siirtymät olivat näille lapsille erityisen vaikeita ja tarjosivat tilanteita kiusaamiseen ja kiusatuksi tulemiseen. Pulmat näyttyivät joskus erilaisina kotona ja koulussa, siksi kasvatuskumppanuus, yhteistyön sujuminen syntymäperheen kanssa sekä monitoimijaisuus nousevat merkittävään rooliin.

Puhalletaan yhteen hiileen

Sijoitettu lapsi hyötyy siitä, että ympärillä oleva aikuisverkosto puhaltaa yhteen hiileen. Katse on nostettava lapsen ongelmista ympärillä häärivän aikuisjoukon toimintatapojen optimointiin. Sosiaalityöntekijä prosessin johtajana ja linkkinä syntymävanhempiin, psykologin ja erityisopettajan tutkimustieto, sijaisvanhempien ja opettajien kokemustieto yhdistettynä lapsen kokemukseen itseltään oppijana muodostaa vankan pohjan hyvän oppimisympäristön luomiselle. SISUKAS-projekti on aloittanut elokuussa palautetaapaamiset verkostolle, jossa kartoituksen tulokset käydään läpi ja lapsille tehdään oppimissuunnitelmat ja sovitaan tukitoimista sekä 2-vuotisesta seurannasta. Jokaisen lapsen verkostoa tullaan tapaamaan 4 kertaa

vuodessa oppimissuunnitelman tarkastamiseksi. SISUKAS-tiimi tarjoaa konsultaatiota ja on apuna tukimuotojen suunnittelussa.

Läpsykoira Rento avustaa

SISUKAS-lapset saavat syksyllä kaverikseen lapsirakkaan läpsykoiran. Rento-koira tarjoaa kuullevan korvansa lukemista harjoittelevalle ja pehmeän turkkinsa olkapääksi, jos homma ei suju. Rento tuntee monia keinoja, joista erilaiset oppijat voivat hyötyä. Eräs SISUKAS-lapsista totesikin, että ”on siisti olla SISUKAS, koska mä kehityn

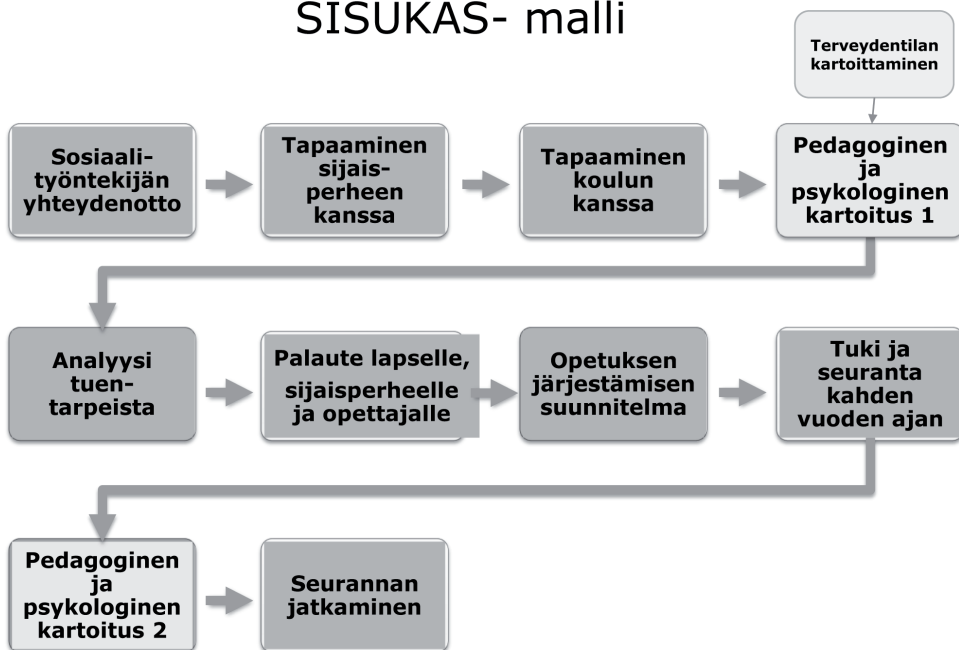
koko ajan!” ja Rento-koira on samaa mieltä, jokainen voi kehittyä, kun harjoittelee sisukkaasti. Läpsykoira Rento kutsuu ensitöikseen SISUKAS-lapset katsomaan Smurffit 2 -elokuvaa 14.9 sekä jatkossa muihinkin tapaamisiin.

SISUKAS-yhteistyömalli muotoutuu

Monialaisen SISUKAS-yhteistyömallin (Kuvio 1) kehittämistä ja juurtumista on edesauttanut monialainen ja innostunut keskisuomalainen toimijajoukko. Sijaishuollon sosiaalityöntekijät ovat SISUKAS-projektin järjestämissä Innostamoissa

tutkineet ja mallintaneet omaa työtään, oppilas- huollon väki on näyttänyt vihreätä valoa lasten tutkimiselle ja johtoporras antanut siunauksen hankkeelle. Sijaisperheille ja opettajille SISUKAS-tiimi on tarjonnut toivotun rinnallakulkijan. Projektin valtakunnallinen ohjausryhmä, Akvaario, tarjoaa asiantuntijanäkökulmia hankkeen käyttöön ja monitoimijainen käytännön toimijoista koottava ideointiryhmä, Työrukkanen konkreettisen peilauspinnan. Niilo Mäki Instituutin osaamista on myös hyödynnetty SISUKAS-tiimin työnohjauksen

SISUKAS- malli

SISUKAS-yhteistyömallin esikuvana on ruotsalainen SkolFam®-malli.

muodossa. Keskeistä on ollut myös yhteistyö ruotsalaisen SkolFam[®]-verkoston kanssa.

Sisukkaalle tutkimus- apuraha Alli Paasikivi Säätiöltä

Erityisopettaja, KM Lauri Rätty kokoaa SISUKAS-alkukartoituksen tulokset raportiksi Alli Paasikiven Säätiön myöntämän apurahan turvin. Raportin sekä siihen liittyvän artikkelin on määrä valmistua keväällä 2014. Mikael-koulun rehtori Anne Korhonen valmistelee myös artikkelimuotoista

erityispedagogiikan väitöskirjaa projektin aineistosta. Myös muita oppinnäytetöitä on valmisteilla.

Syksyllä SISUKAS-projekti järjestää Sijoitettu lapsi koulussa -koulutusta, osallistuu SkolFam[®]-verkoston kokoukseen Malmössä 4.-5.9.2013. Lisäksi hanke on mukana KASTE-oppimisverkoston ja Emma & Elias -ohjelman toiminnassa. SISUKAS on myös mukana puheenvuoroin/työpajoin mm. seuraavissa tapahtumissa syksyllä 2013:

- SkolFam[®]-verkoston tapaaminen, Malmö.

- Ajoissa kotiin-perhehoitajien rekrytointitapahtuma, Jyväskylä.

- Valtakunnalliset Lastensuojelupäivät, Tampere.

- KEOS-tapahtuma, joka kokoaa yhteen keski-suomalaiset opetusalan ammattilaiset, julkisen ja kolmannen sektorin toimijat sekä vanhemmat, Jyväskylä
- Keski-Suomen sijaisvanhempien päivät, Laukaa.

Lisätietoja: www.pesapuu.fi.

*Teksti: Christine Väliavaara
projektipäällikkö
Pesäpuu ry*